

Hártyaszerű holmlokat a Szent István tér irányából. A tükröződő felületen jól látszik Bachmann Károly templomtornya, és a bontás alatt álló 1972-ben átadott vásárcsarnok. A homlokzatra rajzolódó födémkontúrok a belső közlekedést illusztrálják: a kép jobb szélén elinduló rámpa a régi vásárcsarnok elbontása után folytatódni fog és emeletessé teszi majd a teret

NÉZŐPONTOK KÖZÖTT

Az újpesti új Vásárcsarnok és Kulturális Rendezvényközpont*

Az újpesti piac elődjeként már az 1830-as évekre kialakult egy vásárhely az Árpád út és a Váci út sarkán, ahová szekereken szállították az árut a Dunán érkező kofahajókról. A kordék és hajtóik a megyeri csárdában álltak meg pihenni, a piacon a lovakat a taligák mögé kötötték, és a kocsikról értékesítették az árut. A piacnak rendszeres időpontja ekkor még nem volt, a község majd 1863-ban kap heti két alkalomra vásártartási jogot a helytartótanáctól. A piac fejlődése innentől töretlen. 1874-ben a kereskedelmi miniszter ad engedélyt országos vásárokra, amelyeket februárban, májusban, júniusban és októberben tartanak, a rendszeres börzék története pedig lassan összefonódik a helyi plébánia ügyével is.

Az 1840-es különválása óta rohamosan fejlődő és a kiegyezéssel egyre fontosabb ipari központtá váló Újpesten egyre sürgetőbb az igény önálló templom építésére. 1873-ban sorsjátékot rendeznek az anyagi fedezet megteremtésére, ám az így befolyt húszezer forint még nem elég a templomhoz, elég viszont egy bazárhoz, amelynek jövedelmeit innentől a templomépítési alapba fektetik. Sikerül is 1875-re elkezdni a munkálatokat, nagylelkű támogató is akad, ám az adományokat biztosító Károlyi István halála miatt 1880-ra megakad az építés. Örököse, Károlyi Sándor vállalja, hogy újabb ötvenkétezer forinttal donálja a plébánia ügyét, cserébe azonban a kérelemmel fordul az egyháztanácshoz, hogy elégedjenek meg egy kisebb templommal. Az egyháztanács el-

fogadja a javaslatot, a pénz rendben meg is érkezik, így a Bachmann Károly építész tervei szerint épült templomot 1881 novemberében felszentelik. A hatalmas fóti uradalom részeként a Károlyiak birtokán álló bazár és templom együttese óriási vonzerő a piac számára is, amely 1883-ban végleges helyére a Szent István téren. Klasszikus urbanisztikai képlet van kialakulóban: a templom, a bazár és a piac együttese egyre kontúrosabbá teszi a település szívében formálódó központot.

A piac jelentősége tovább nő, amikor 1884-ben átadják az ugyancsak Bachmann Károly tervei szerint felépített vágóhidat. A beruházás éppúgy vonzza a betelepülteket és ezzel az új vásárlókat, mint ahogy gyarapítja az árukínálatot is. A növekvő forgalom a piac méretén is meglátszik, amely kezd aránytalan méreteket ölteni a körülötte szerveződő szövet léptékében. A körben elhelyezkedő, jobbára földszintes házak között kialakuló tér inkább üresség: a térfalak túlzottan távoliak – most is azok – ahhoz, hogy igazi városi hely jöhessen létre egy olyan településen, amelynek akkor még mindig nincs klasszikus igazgatási centruma. A fiatal Újpest adminisztrációját ugyanis két sarokirodában végzik, ám 1898-ra kezelhetlenné válik a börgyárai miatt is egyre fontosabb ipari központ ügyintézése. Pályázatot írnak ki egy városháza építésére, amit Böhm Henrik és Hegedűs Ármin szecessziós stílusban komponált javaslata nyer meg. Az 1900-ra befejezett épület mérete és ambíciója messze túlmutat környezetének jellemzően falusias topográfiáján: a városháza egy metropoliszhoz méltó építészeti tett, amely a templommal együtt már sikeresebben szervezi urbanisztikai egységgé az addig meglehetősen

laposkás ömlenyt. Templom, piac és városháza: klasszikus szerkezeti képlet, amelynek érvényességén az azóta eltelt évszázad sem változtatott. Károlyi Sándor pontosan érzékeli a térben zajló urbánus fordulatot, és már 1895-ben átadja a közösség számára a területet, amely két világháborút, a vörös- és fehérterroret, valamint 1956-ot átvészelve azóta is folyamatosan piacként működik. Freuddal és Meggyesi Tamással szólva: a városszerkezet mélytudatáig hatoló mintázat jött létre Újpesten, amelyet az átkos évtizedek sem torzítottak.

Sőt.

A lassan változó vásárlói szokásokat követve 1972-ben felépítették a jelen sorok írásának pillanatában még látható csarnoképületet, amelyet 1990-ben követett a virágpiac organikus – flóramimézisével az *architecture parlante* hagyományához illeszkedő fakupolája. A lapostetős vásárcsarnok azonban legalább annyi problémát generált, mint amennyire megoldást adott. Megmenekültek a piaczók az időjárás viszontagságaitól, ám a csarnok feltöltése, teherforgalma kaotikus, kezelhetetlen és rengeteg szeméttel járó állapotot teremtett. Erről a sztereometrikus lepényről – a modernizmus hagyományaihoz méltón – ráadásul csak a beavatottak tudták, merre van a bejárata, így azt 2010-re új téglakapuvallal jelölték meg. Nem sokat segített.

2011-ben egy párapapuvallal gazdagodott a tér, ám ez sem változtatott azon, hogy a fogyasztás és a forgalom növekedése miatt már végképp vállalhatatlan volt a közterre őrítkező piac és a környékén kialakult szlóm. A kezelhetetlen parkolás és a förtelmes televényként kúszó bódésor együttesen tette akuttá a Szent István tér prob-

Építész: Bun Zoltán

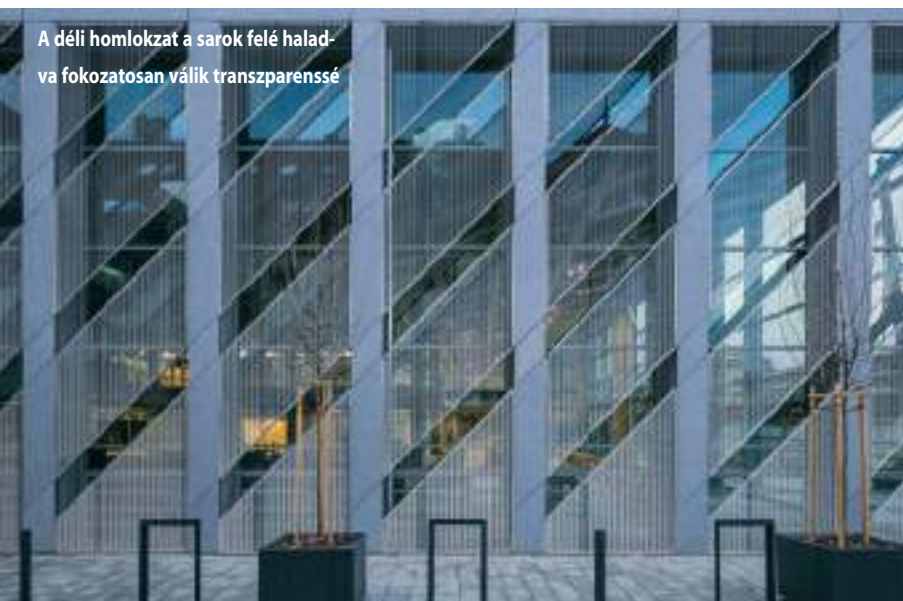
A régi képeken is jól látható, hogy mekkora különbség van az ambiciózus, központtá formálódó tér és annak komponáltsága, mérete, falusias jellege között

A rámparendszer a teraszon ér véget. A fehér tömb a rendezvénytér ugyancsak kétszintes blokkja. Jól látszik, ahogy a földszinti sarkon az addigi üvegfelület betömődül annak érdekében, hogy léptékében igazodjon a szemközti utcaképhez. Motívumként a belső födémén megjelenő diagonál-bordázatot fogja hadra Bun Zoltán

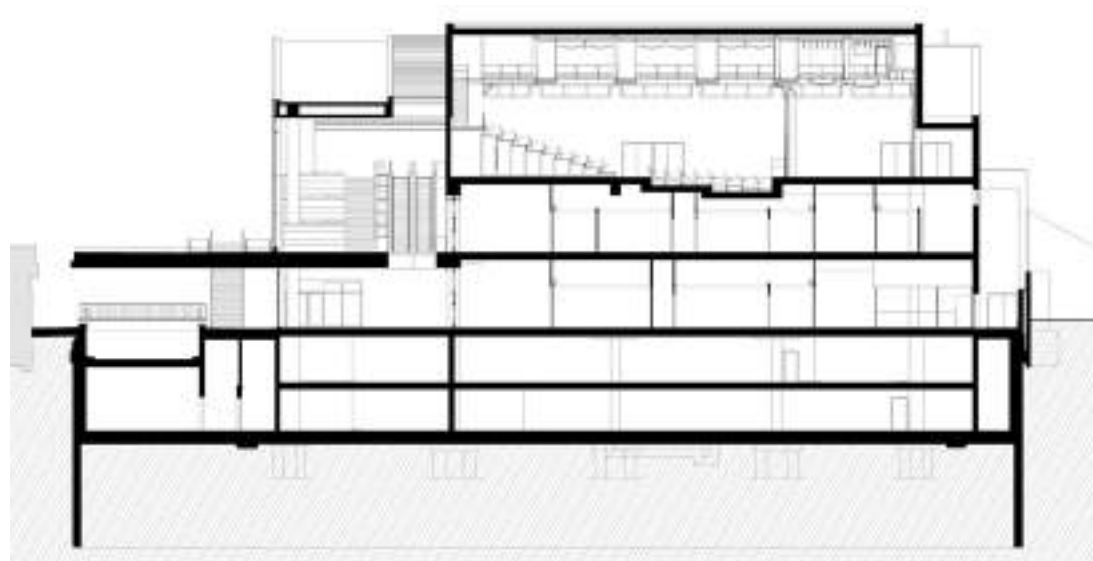
A déli homlokzat a sarok felé haladva fokozatosan válik transzparenszé

Szent István tér; a rehabilitáció irányát jól mutatják a zöld szigetek

A részleteiben barátságos oldalhomlokzat furcsán magára hagyott jelleget kap az utcában, amelynek pandant térfala az építészeti esztétikájával, bénaságával együtt is némiképp mintha helyénvalóbb lenne (belső kép)

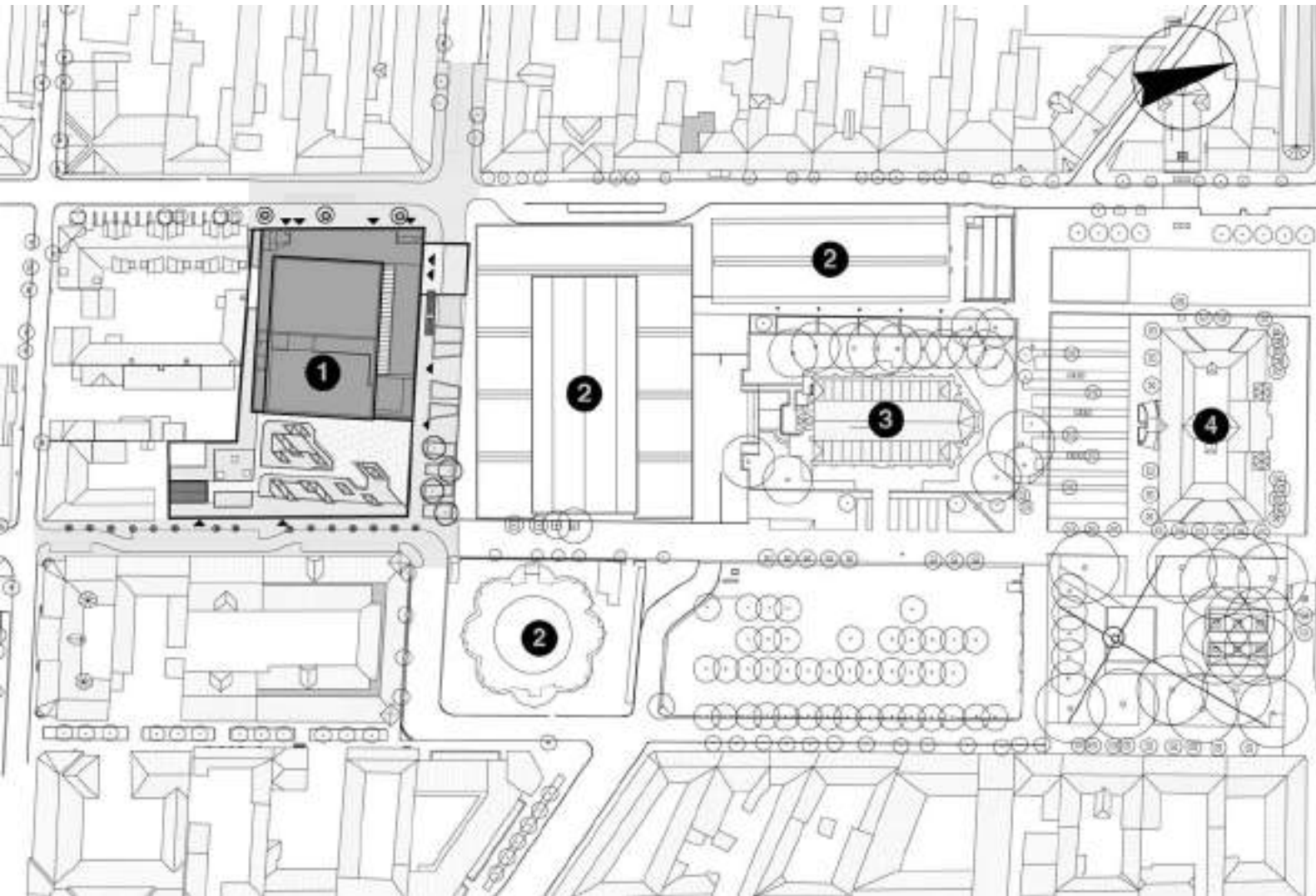
Metszet: rétegszerű tipológia: alul a feltöltés, középen a piac, fenn a rendezvényterem kétszintes blokkja

lémáját, így annak rendezésével együtt az új vásárcsarnok építését is elhatározták.

A térrel és környékével kapcsolatos ötletelés jó évtizede kezdődött különböző pályázatok kiírásával [1][2]. Első ütemként a Város-Teampannon tervei szerint 2010-re újult meg a terület középső része, a templomok és a városháza környezete, továbbá távlati elképzelések körvonalazódtak annak tekintetében, hogy milyen is legyen a tér a közeljövőben. A második ütemben az új vásárcsarnokot építették fel, a harmadik szakasz jelenleg is folyó munkálataiban az új csarnok előtti felületet alakítják ki és a felső dekket fejezik be, a beruházássorozat zárásaként pedig a déli flekket, vagyis a virágpiac környékét fogják zöldíteni.

Az új vásárcsarnok építésénél a legnagyobb műszaki – és telepítési – kihívást az jelentette, hogy építése közben biztosítani kellett a régi leány működését: szabad terület egyedül a tér hátsó – nyugati – térfalát alakító tömbvégen adódott, ám ehhez szükség volt az itt látható Egek Királynéja plébánia, óvoda és közösségi ház átkölttetésére. Erre 2014-ben került sor a 4plusz Építész Stúdió és Berzsák Zoltán tervezésében, aki a Szent István tér 21-es szám alatti ingatlan díjnyertes átalakításá-

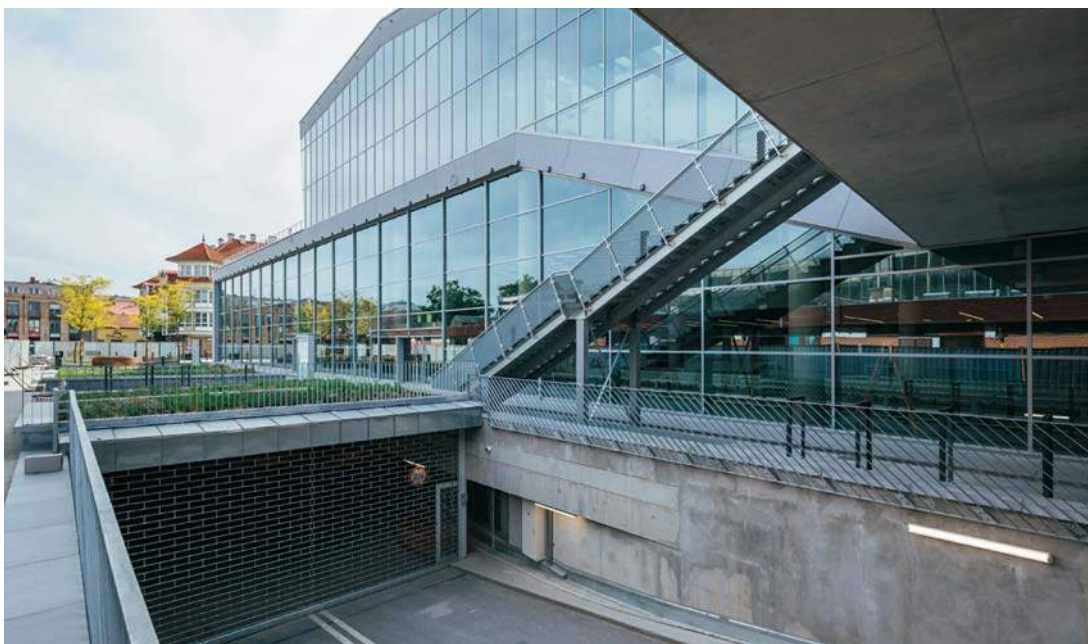

val oldotta meg a feladatot. (Egek Királynéja Főplébánia [3] – Katona Vilmos cikkében az új épületbetéteket azok perforált-lyuggatott felülete okán az ornamentika irányából közelítette meg.). Az új vásárcsarnokot egy addig precedens nélküli folyamatban, az Összevont Telepítési Eljárásban engedélyezték, amelynek célja az volt, hogy rövidítsék az egyébként rendkívül hosszadalmas ügymenetet. Az előkészítés 2013 és 2015 között zajlott,

magába foglalva a tér rehabilitációját, a telekalakításokat és az egyéb közműépítési engedélyek beszerzését.

A csarnok tervezési munkáit elnyerő FIRKA Építész Stúdió Kft. és a felelős tervező Bun Zoltán rendkívül szabatos tanulmányban [4] ismertette a piac tervezési és értelmezési kereteit. Ennek főbb pontjai szerint a piac (i) olyan városi műtárgy, amelyik a nőtt, burjánzott káosz helyett a strukturált és kompakt rendet képviseli;

1. Új vásárcsarnok – ez épült meg a fejlesztés második ütemeként
2. Bontás alatt álló régi vásárcsarnok, délen a virágpiac fakupolájával – a tér északi felületének rendezése a harmadik ütem, a záróakkord a virágpiac elpucolása lesz
3. Templom
4. Városháza; utóbbi kettő közötti tér rehabilitációja valósult meg az első ütemben

A feltöltés a föld alatt történik; fejjünk felett a rámpa, amely a teret a rendezvénytérhez köti majd

Irodalom / References

[1] Károlyi István Városközpont építészeti ötletpályázat 2008, hozzáférhető: <http://epiteszforum.hu/a-karolyi-istvan-varoskozpont-epiteszeti-otlepalyázat-bemutatjuk-a-palyamuveket> [utolsó belépés: 2018-11-01].

[2] Újpesti mélygarázs és virágpiac II ütem 2009, hozzáférhető: <http://epiteszforum.hu/ujpesti-melygarazs-es-viragpiac-ii-utem-terv-palyazati-bemutato> [utolsó belépés: 2018-11-01].

[3] Katona, Vilmos: "Introvertált építészet, Egek Királynéja Főplébánia, Újpest", *Metszet*, Vol 6, No 1 (2015), pp 56–57.

[4] Bun, Zoltán: "A szerkezet 'előadja' magát, Újpesti Új Vásárcsarnok és Rendezvényközpont", *Építési Megoldások*, Vol 9, No 3 (2018), pp 22–31.

*Bun Zoltán azzal a kéréssel fordult a szerkesztőséghez, hogy a *Metszet* című lapban szokásos interpretatív metaszövegektől eltérő, inkább a klasszikus építészeti kritikák felé hajló tanulmány jelenjen meg a piacról. Egy efféle szöveg komponálásának alapfeltétele a külső pozíció, az alatt olvasható esszé tézisei azonban Bun Zoltánnal folytatott beszélgetések során formálódtak. Nem kívánom a végeredményt rákenni, de ha nem hallgatja végig sópánkodásaimat, a soron következő észrevételeim sem fogalmazódnak meg. Köszönettel tartozom bizalmáért és nagyvonalú türelméért.

** Údító ellenpéldaként lehet számítani Ferencz Marcel néprajzi múzeumára és Skardelli György stadionjára, de ezek a példák sem intenzív, sűrű beépítésű szövetben épülnek.

(ii) a tér felé kapcsolódik: bővítése egyszerre horizontális és – a kulturális funkciók befogadásával – vertikális;

(iii) vegyes funkciójú komplexum, amely meglévő rendszerek összefogásával jön létre.

A végeredmény ezért

a) kompakt, többszintes rendszer, amelyben – követve a vásárcsarnokok tipológiáját – alul a feltöltés, középpütt a vásár, felül a rendezvény kétszintes blokkjai rétegződnek egymásra;

b) a köztér meghosszabbításaként a Szent István tér felé fordul, sőt, egy rámparendszerrel azt emeletessé téve a rendezvénytér blokkjait is ezekhez a külső-belső teraszokhoz kapcsolja;

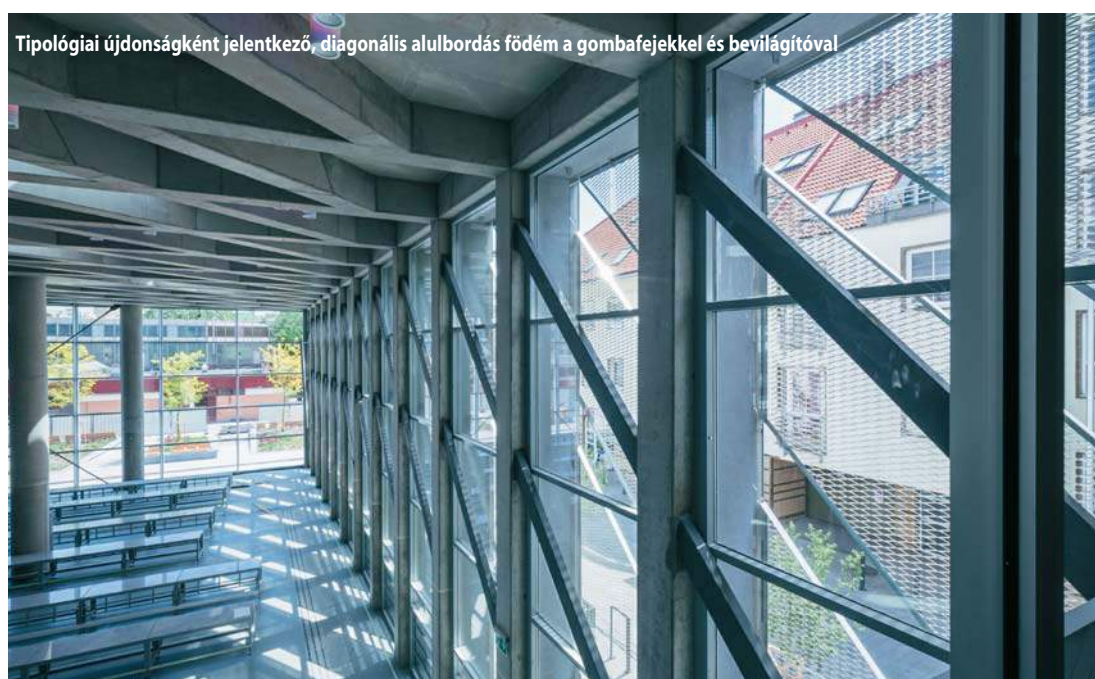
c) illeszkedik a környező utcák léptékéhez és térfal-játékához, magyarán ahhoz a felülethez, amelyet a homlokzatok tesznek kollektív, alkalmasint műves relieffé;

d) egyértelmű tömegként illeszkedik a városháza és a templom középületkettőséhez.

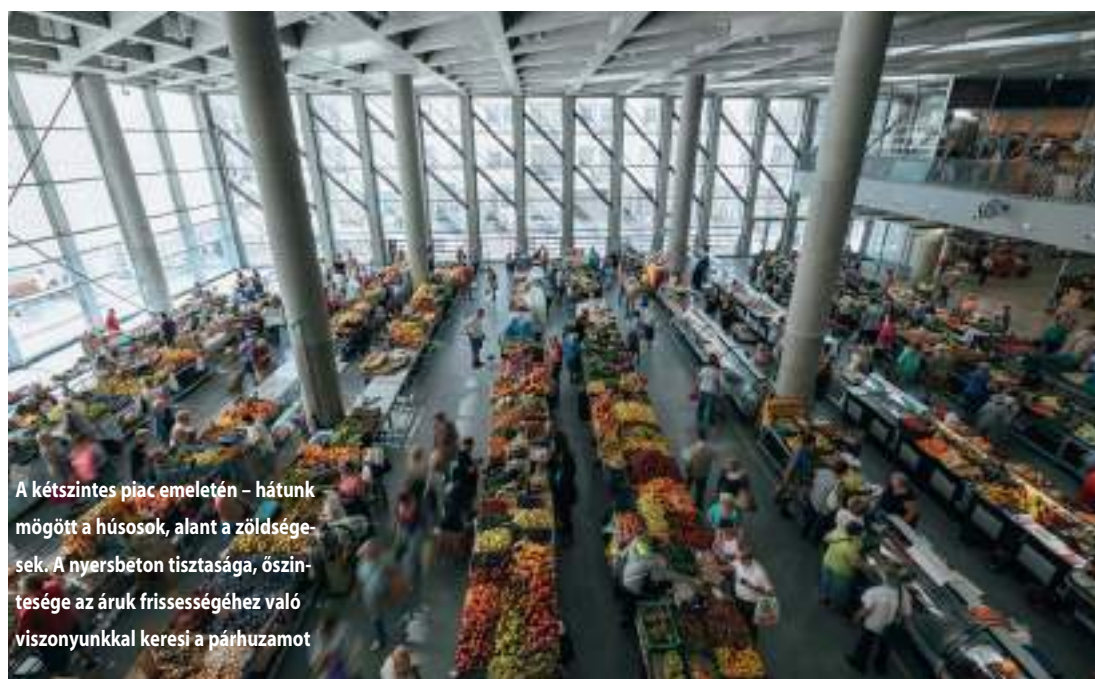
Vagyis egyszerre pozicionálja magát testként és köztérként; hártaként és tömegként; városi tárgyként és önelvű rendeltetésként, de ami a legfontosabb: felületso-rozatként, amely többnyire bejárható, ahol pedig nem, ott szemet csiklandó mezőként lebeg a magasban.

Tehát még egyszer: tárgy és tér, hártya és volumen; továbbá tömeg és felület, köz(ép)pont és közlekedés.

És ez, így, egyszerre túl sok. Távolról sem vitatom e sarokpontok relevanciáját, poétikai és filozófiai potenci-

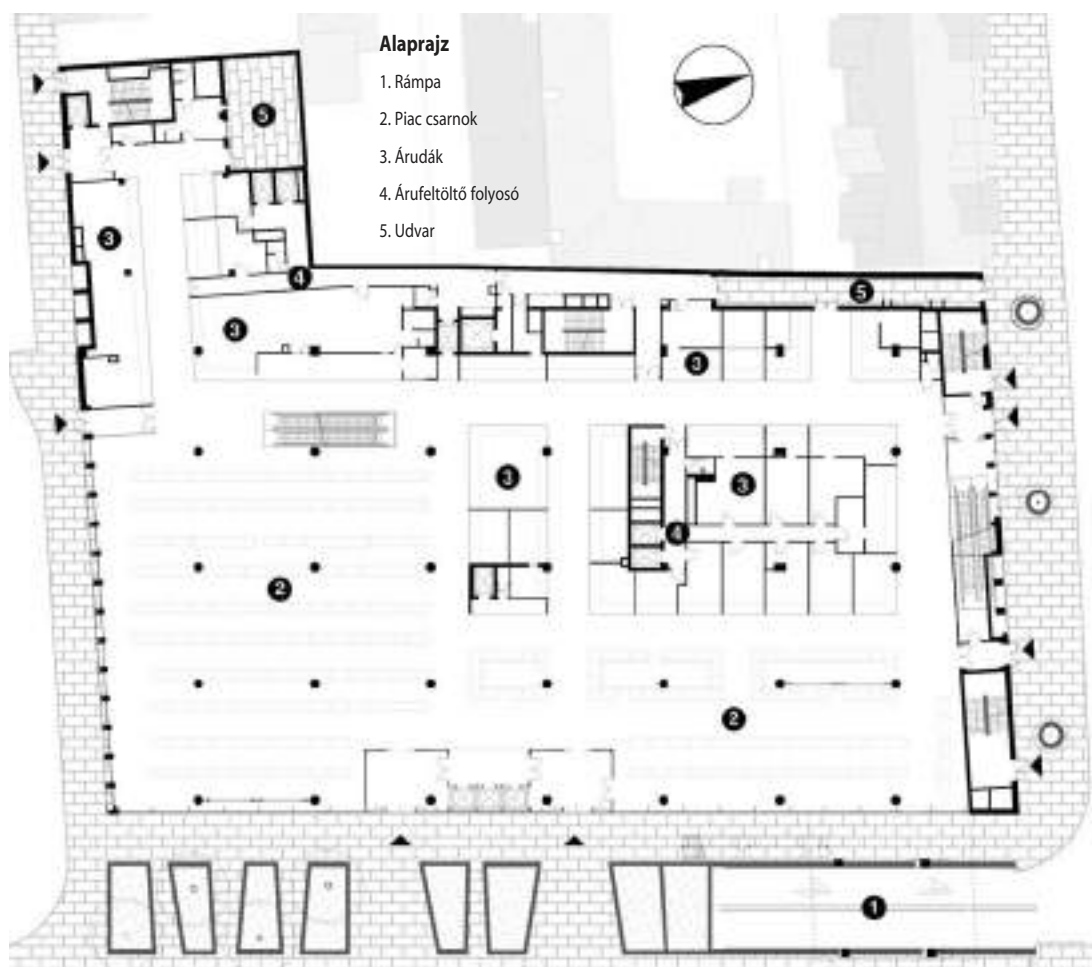
Tipológiai újdonsággként jelentkező, diagonális alulbordás födém a gombafejekkel és bevilágítóval

A kétszintes piac emeletén – hátunk mögött a húsosok, alant a zöldségek. A nyersbeton tisztasága, őszintesége az áruk frissességéhez való viszonyunkkal keresi a párhuzamot

álját, mi több, jól esik Bun Zoltánt követni és a diagonál-bordázatú födémre nem pusztán tipológiai nóvumként tekinteni, hanem azt olyan escheri térdarabként olvasni, amelyen nem lábbal, hanem a tekintettel lehet vándorolni. Hiába költői az általa kijelölt interpretációs mező, a sarokpontjain megvalósuló konkrét megoldások nem segítik, inkább gyengítik egymás hatását; nem igazolják, inkább korrumpálják önmagukban egyébként megkérdőjelezhetetlen igazságukat azzal, hogy elvarratlanul kerülnek egymás mellé. Miközben a narratívák szintjén nincs olyan eleme Bun Zoltán elképzelésének, amely akár az elvek szintjén is megkérdőjelezhető lenne, a megtestesülésükre rendelt konkrét építészeti megoldások hatásával mintha nem számolna, azok következmé-

Annak elbontásával pedig valahova, egy jelenleg még alulhatározott zöldre. Meglehető méltatlan mindezt firtatni, hisz a tervek megrajzolásakor már nem számol(hat)tak a csarnokkal, még nem számolhattak a tér déli szakaszának rehabilitációs javaslataival, mégis felmerül a kérdés, hogy mi lesz az a láthatatlan fókusz, az a jelenleg még semmiként is aluldefiniált akármilyen önérteken is érdemes lesz arra, hogy elszakítsa a tekintetet a városháza-főtér-templomtorony tengelyes kompozíciójáról. Mely tengely erejével, városlélektani szerepével ugyanakkor Bun Zoltán szemmel láthatóan tisztában van: tudatosan stilizálja város panorámává a látványt, amikor felnyitja a keleti homlokzatot, tudatosan emeli spektákulummá a torony és a városháza imágóját akkor,

nyeit, önálló történetteremtő lehetőségeit mintha figyelmen kívül hagyná. Pontosabban, a valóság a maga láb- és hónaljszagú fenomenológiájával elképzeléseinek ellenében hat.

Kezdjük az egyik leginvenciózusabb elemmel, a födémmel – értelmezésben: emelt sétánnyal. Rendkívül vonzó, mi több, talányos a diagonális gerendázat megjelenése, a szokásos szerkezetipológiákon túllépő újdonságértéke, csakhogy ez jelenleg a redundáns esztétikájú – írhatnám: extragáz – virágkopolóra vezet a tekintetet.

amikor a térre irányítja a homlokzati panorámalifteket.

E pontokon sikeresen hangsúlyozódik a piac térbeli koncepciója, szemipermeábilis pseudo-köztér jellege. Kritikus döntés persze egy négyhektáros, nehezen belakható városi piazzán emelt rámpákkal kísérletezni, ennek működtetésére Bun Zoltán meghozza a vezéraldozatot: kétszintessé teszi a piacot, az emeletre pedig a húсарuk kerülnek, ezzel készítve a vásárlókat arra, hogy egyáltalán használják a második szintet. Eléri viszont ezzel, hogy a tér északi peremén a házba futó rámpát egy-

Építész: Bun Zoltán PhD

Építész tervezők: Balogh Boglárka, Dobos Zsolt, Erdélyi Róbert, Konrád József, Kovács Veronika, Palásti Ildikó, Schöff Gergely, Sümeghy Áron

Generáltervező: Firka Építész Stúdió Kft., Bikki István úv. ig.

Megrendelő: UV Újpesti Vagyonkezelő Zrt.

Statika: Markovits Péter, Richter János, Szecsey Márton (MTM Tanácsadó Mérnökiroda Kft.); Ament András (AA4 Mérnökiroda Kft.) és Hatolkay Márta, Romits Gábor (RHK Kft.)

Épületszerkezetek: Takács Balázs, Szutor Tamás (FRT Raszter Kft.)

Épületgépészet: Pavlics Károly (PPR Plan Kft.)

Épületvillamosság: Kósa László, Ulrich Norbert, Rajkai Ferenc, Szalai Viktor (Hungaroproject Mérnökiroda Kft.), Borsányi Károly, Harmath László (IQ Kft.), Bogárdi Mátyás (All light Kft.)

Vízellátás és csatornázás: Hobi Géza (Közműterv 2006 Kft.)

Földgáz- és távhő-ellátás: Hanczár Zsolt (KÉSZ Közmű és Energetikai Tervező Kft.)

Erős- és gyengeáram: Molnár Attila (Tetra Com Kft.)

Közvilágítás: Suba Gábor (Tetra Com Kft.)

Közlekedés: Bagi Gellért (Civil-Plan Mérnöki és Szolgáltató Kft.)

Környezetrendeztetés: Kaposi Nóra, Sándor Tamás, Varga István (S-Tér Kft.)

Tűzvédelem: Venczel Sándort (Tűz-Ért-Ő Bt.)

Tűzvédelmi szimuláció: Balogh Richard (Dunamenti Tűzvédelem Zrt.)

Sprinkler: Farkas Levente (Interpiro Tervező és Kivitelező Kft.)

Piac- és konyhatechnológia: Kurucz Szabolcs Gizella (Design Stúdió Kft.)

A ház egyik legszebb eleme: a rendezvényterre vezető lépcsősor enteriőrpanorámája

szerre lehessen megközelíteni kívülről és belülről, hogy az éppúgy szolgálja a rendezvényterre érkezőket, mint a piacozókat. Összetett és bonyolult csomópont ez – írnam, a ház lelke –, a szintváltások jól olvashatók a bejárat homlokzatra rajzolódó ferde fődémsávokról, elvész azonban a köztér-, értsd: infrastruktúrajelleg, mire az emeletre érünk. Ritka szép az a belső táj, amely a rendezvényter első szintjére vezet, ám megtörik a lendülete, mire a legfelső szintre érünk. Noha a liftekből kilépve lélegzetelállító az alant húzódó, lépcsőkkel, rámpákkal tagolt enteriőrpanoráma, itt, a lift előterében ez az egyetemesség belsőépítészeti effektékké oldódik, és ugyan jó ízléssel komponált, de mégiscsak grafikázott falnézetekre esik, mire a színházterem előcsarnokába érünk. A ház nagy ígérete, hogy hártaként voltaképp tényleg nem tesz mást, mint körbeveszi azt az infrastruktúrát, amely a sétány és a piac csomópontjánál alakul ki, és mely sétány voltaképp a piactömb tetejére futtatott teraszon ér véget. Csakhogy erről a teraszról visszatekintve már megszűnik a ház hártya-jellege, mert színnel, formával és anyaggal is hangsúlyozott, additív tömegmotívumok kezdik magyarázni a mögöttük lévő rendeltetés(ek)e)t. Miközben a főhomlokzaton elinduló lantornajelleg az egyéb történések tekintetében voltaképp nagyon is helyénvaló: „a háttérház – ugyanis (beszúrás: WGA) – az események kerete, élő díszletként működik éjjel-nappal, belső működésének közszemlére tételével” [4]. Milyen igaz ez ott, ahol Bun hagyja működni ezt a koncepciót, ahol az épület pusztán neutrális háttér a piac kultúrájához, ahol egyensúlyba kerül a tekintet és az annak való kitettség.

Csakhogy ezt az elvet kívül és belül is felülírja egy-egy újabb képzet.

Kívül a város képzete, ahol a térbe vetettséget, vagyis a látás és láthatóság ideáját váltja fel a csakis külső tekintettel mérhető utcafépi azonosulás vágya, belül pedig a színház fekete dobozának elve, melynek heterotópiájá-

ban látvány és tekintet viszonya visszabilenthetetlenül válik aszimmetrikussá, amikor a sötétben rejtőző néző pillantása a színpad felé irányul. Az utóbbi, a piac kultúrájától alapvetően eltérő minőséget kívánja Bun megmutatni a tetőterasz irányából, amikor bezárja és feltördeli a rendezvényterem blokkját. És az előbbi, vagyis az utcafépi illeszkedés imperatívuszának enged akkor, amikor grafikai eszközöket keres az oldalhomlokzat(ok) kezelésére. Azonban mindkét lépés az eredeti koncepció ellenében hat, kikezdve az épület önlényegűségét.

A hadra fogott eszmék vetélkedése, azok tisztázatlan viszonya teszi végképp bizonytalaná az oldalsó homlokzatok kezelését és alakítja némiképp arbitrálissá azo-

Az üvegfal túl a templom, előtte a bontásra ítélt csarnok

A rendezvényter előtere: jobbra az üvegfal arra a teraszra nyílik, amely a Szent István tér és a rámparendszer végpontja

kat a felületeket, amelyek a környező utcákhoz illeszkednek. Ezeken a pontokon ugyanis a ház grafikává válik. Az illeszkedés igényének mindenkor logikája szerint érthető, hogy reagálni kíván a – környezetének léptékében minden elképzelhető arányosságot túllépő – méreteire, és még abban is van ráció, hogy ehhez alapmotívumként a diagonálishoz nyúl. Csakhogy míg a negyvenöt fok a szerkezetben egyszerre szerkezeti nívó és – némi költői túlzással – fordított utcafelület, addig ugyanez a homlokzat ismételve kiüresedett ornamentum, amely még a nyílások kezelését is nehézkessé teszi.

Eltérő motívumokkal ugyan, de hasonlóképpen egy komponált és az illeszkedés lehetséges stratégiáját kereső felület az északi homlokzat is, aminek eredményeként három lapra hullik szét a tér irányából egylényűgűnek tűnő ház. Egy elementáris, önmaga működéséről remekül mesélő bejárati felületre, továbbá kettő, parciális problémákban elvesző, önmaga méretét feledtetni kívánó grafikai stúdiumra.

A tér kolosszális méreteivel szembesülve olybá tűnhet, hogy az általam – meglehet, tévesen – kifogásolt elemek mintegy foganatai annak a bizonytalanságnak, amely a méretek kapcsán alakzatilag jellemző a kortárs magyar építészetre.** Az Árpád híd végén lévő tízemeletes panelházorsó pixelkamufázsa, Százhalombatta funkciókonfettivel felszórt főtere, Skardelli György sportközpontja a közszolgálati egyetem kampuszán és ez a ház is mintha arról a zavarról árulkodna, amelyet a lépték, pontosabban a léptéktörés vált ki legjobb építészeinkben. A méret kezelése – metaforikus értelemben – biztos, hogy nem működik dialógusos alapon, inkább a manifesztumok műfaja ez. Márpedig ez a mi korunk kevéssé a kijelentésekről, mint inkább a kérdésekről és a párbeszédről szól. Fokozza ebbéli vélekedésünket a 'kicsi szép' elve éppúgy, mint az építészeti tudásátadás napi rutinja, a posztmodern velünk maradt töredezettsége éppúgy, mint a modernizmus ősbűnként számon tartott voluntarizmusa. Majdnem, hangsúlyozom, majdnem ez lehet a probléma gyökere Újpesten is, azonban itt lényegesebbnek tartom egy rendkívül speciális városi helyzet rögzítését. Mégpedig azt, hogy ennek a községnek (kerületnek, kisvárosnak) urbanisztikai értelemben sohasem készült el a központja. Pontosabban: csak Bun Zoltán épületével vált teljessé. Bun Zoltán és a FIRKA igazi feladatára nem az volt, hogy piacot tervezzen ide, hanem az, hogy betetőzőn egy folyamatot, amely jobbára még az ipari városban zajlott le a tizenkilencedik század végére, és amelyről azt véljük, hogy modern(ista) eszközeinkkel kivitelezhetetlen. A városháza-templom-piac urbanisztikai háromságának kiépülésével Újpest a világi és transzcendens központjai mellé megkapta végre az élmény (fogasztás?, pénz?) katedrálisát is. Legyen erről bármi is a

véleményünk, ez a funkcióhármastagolt és jól berendezett térbeli keretek között jelenik meg az összes jól működő városi téren, csakhogy ennek egyik eleme eddig hiányzott Újpestről, ebből a később urbanizálódó városközségből.

Városháza, templom és piac. Utóbbinak itt a városháza példáját követve egy hasonlóképp magabizó, építészeti mibenlétéről egyetlen mondatral nyilatkozó kijelentésként kellett volna felhangzania azzal a bátorsággal és jövőbetekintéssel, amely elengedhetetlen egy központ létesítéséhez. Vessünk csak egy pillantást Böhm Henrik és Hegedűs Ármin tétére, és képzeljük el azt a korabeli térszövetben. Harsogó jókedv és művészi öntudat, jövőlátó ambíció és törhetetlen optimizmus. Palota a falu közepén. Amelynek méltó párja egy hasonlóképp sztereometrikus palota lett volna ezen a foghíjtelken.

Nem tudom, hogy a mai korunk, mi magunk alkalmassok vagyunk-e arra, hogy egyáltalán érzékeljük ezt a problémát, és ha igen, adottak-e az eszközeink arra, hogy akár váteszi akarnoksággal verjük végig egy szabadon álló épület ideáját egy sűrű foghíjhelyzetben.

Nem, nem alkalmas; nem, nem adottak – mégis ezt kellett volna.

Amúgy pedig.

E teljesíthetetlennek tűnő elváráson túl és az összes észrevételemmel együtt: jó hely lett ez a piac. Bevallom, én nem szeretem és nem is nagyon értem ennek a kultúráját. Zavar a zaj, még inkább a szag, rettegek ráadásul a kofák verbális inzultusától, frusztrál, hogy kinéznek, hogy nem vagyok – jelentsen ez akármit is – odavaló. De legfőképp azzal a skizofréniával nem tudok mit kezdeni, ahogy a lakosság, közöttük feketeöves könyvmolyok és műkörömlakkos cicababák, öregecske úrasszonyok és dzsentroid hipszterek alkudoznak a kofákkal: szakértőként tapogattják az árut, fumigálják frissességét, kortolyják a dinnyét és elismerően csippentenek szemükkel a hosszúkaraj láttán, mintha legalábbis fél életüket az agráriumban töltötték volna. Mintha a piac lenne a menedék: az utolsó köldökzsinór a természethez, valamiféle organikus magasztossághoz, a világban való létezés egy már épp csak létező módjához. A heti pár órára természeti lényé visszavedlő vásárlók bájos komolysággal előadott színházához épített színpadot Bun Zoltán és a FIRKA. Mely színpad díszletei között szemmel láthatóan elhiszik az emberek, hogy van központjuk, hogy van hova tartozniuk, hogy jelent valamit újpestinek lenni. És ha innen nézem, márpedig szeretem innen nézni, akkor ez egy nagyon-nagyon jó épület lett.

Wesselényi-Garay Andor

Akusztikus és audiovizuális rendszerek: Kotschy András (Kotschy és társai Kft.)

Színháztechnológia: Strack Lőrinc (Kotschy és társai Kft.)

Parkolástechnológia: Miskolczi Erzsébet (Signalit Plus Közlekedésirányítási Kft.)

Hűtéstechnológia: Kemény György (QL-System Mérnök-Szolgáltató Bt.), Csanád Bálint (Consensus Terv Bt.)

Vizgépészet: Szűcs Sándor, Zöllei András (Ganz Hydro Kft.)

Világítástechnika tervező és látványtervek: Balogh András Miklós, Baktai Gábor, Haász Ferenc (Madebylight)

Felvonó és mozgólépcső: Nagy Sándor, Csibrik László (Kone Felvonó Kft.)

Akadálymentesítés-tervező: Szűcs Gábor

Környezetvédelem: Kiss Leizer Géza (Enviworld Kft.)

Költségvetés: Pálincás Csaba
Szennyvízhő-hasznosítás: Vida Balázs (Underground Immo Kft.), Pánfi Szilárd Attila (Kipterv Kft.)

Arculat és marketing: Grafcom Media Kft.

Projektmenedzsment: Péhl Gábor, Hidas Zsuzsa, Járosi Tamás (Újpesti Piac és Vásárcsarnok Kft.)

Műszaki ellenőrzés: Ilcsik Huba (KN-ELL Kontroll Mérnöki Szolgáltató Kft.), Nagy Sándor (Sanzazé Kft.)

Generálkivitelező: Hídepítő-Soletanche Bachy Mélyalapozó Kft.; Kalotherm Építőipari Zrt.

Szennyvízhő-hasznosítás: Thermowatt Energetikai és Építőipari Kft., B Build & Trade Kft.

Fémlemez burkolat: Prefa Hungária Kft.

Fotó: Schöff Gergely

Drónfotó: GrafCom Media Kft.